

Emotional Intelligence Test (MSCEIT v2.0) was used for measuring the level of emotional intelligence. According to the research results both groups of respondents have shown normal levels of emotional intelligence. A group of practicing doctors demonstrated higher results according to the scale of emotions identification in faces and lower levels of emotions identification in environmental conditions subtest in comparison with internship doctors. This is due to experience of practicing psychiatrists in detection of human emotions. Both groups revealed the same results in the subtest of own emotions regulation, while the practicing psychiatrists have shown statistically higher level in subtest of other people's emotions managing.

Conclusions. The effective training of the psychiatrists and their retraining in the system of continuing postgraduate education should consist of training sessions with the aim at improving knowledge of medical psychology issues, including their emotional intelligence development.

Key words: emotional intelligence, medical psychology, postgraduate education, psychiatry.

Відомості про авторів:

Пилягіна Галина Яківна - д. мед. н., професор, завідувач кафедри психіатрії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Фрунзе, 103.

Зубатюк Оксана Вікторівна - асистент кафедри психіатрії Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика.

Носова Євгенія Сергіївна - лікар-психіатр ТМО «ПСИХІАТРІЯ» у місті Києві.

УДК 615.1:615.2/.3:614.2:362.1.001.76

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2016

**М.С.Пономаренко, А.В.Кабачна, Е.В.Шелкова,
А.Ю.Бутко¹, О.Г.Кабачний², Л.А.Бутко**

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ
ФОРМУЛЯРНОЇ СИСТЕМИ У НАВЧАЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ КАФЕДРИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЕКОНОМІКИ
ФАРМАЦІЇ НМАПО ІМЕНІ П.Л.ШУПИКА**

**Національна медична академія післядипломної освіти
імені П.Л. Шупика, м. Київ,**

¹Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, м. Київ,

² Центр професійної гармонізації «Реформа 303»

Вступ. Реалізація професійно-освітньої функції формулярної системи в навчальному процесі вищих медичних і фармацевтичних закладів додипломної та післядипломної освіти дає можливість об'єктивно впливати на процес пошуку шляхів оптимального використання ресурсів, скерованих на функціонування закладів системи охорони здоров'я України.

Мета. Формування в умовах впровадження формулярної системи теоретичних знань та практичних навичок в області клініко-економічного аналізу та комп'ютерних технологій на базі новітніх технологій навчання у керівників закладів охорони здоров'я, їх заступників, завідувачів відділеннями, лікарів, членів фармакотерапевтичних комісій.

Матеріали і методи. В процесі дослідження використані міжнародні та вітчизняні наукові джерела за темою, використано порівняльний аналіз впровадження у практику роботи закладів охорони здоров'я формулярної системи, принципів доказової фармації та стандартів лікування в Україні і світі.

Результати. Успіх в процесі фармакоterapiї можливий при умові комплексної взаємодії провізора та лікаря. Впровадження національної формулярної системи впливає на реформування охорони здоров'я і базується на принципах доказової медицини. Розроблений співробітниками кафедри навчальний план і програма циклу тематичного удосконалення «Основи формулярної системи у закладах охорони здоров'я» з елементами дистанційного навчання має сприяти поглибленню теоретичних знань та удосконаленню практичних навичок лікарів з питань впровадження формулярної системи у практику роботи закладів охорони здоров'я.

Висновки. Проведений аналіз літературних джерел з впровадження формулярної системи в Україні та світі свідчить про те, що вона є одним з найефективніших механізмів забезпечення доступності лікарських засобів і раціонального їх використання в Україні, а також сприяє покращенню професійної підготовки спеціалістів.

Ключові слова: формулярна система, професійна підготовка, тематичне удосконалення, дистанційне навчання, доказова фармація, фармацевтична опіка.

Вступ. Система медичної освіти вимагає нових підходів до підготовки висококваліфікованих медичних спеціалістів відповідно до вимог держави. Необхідність реалізації основних функцій формулярної системи стане для лікарів і провізорів ключовим аспектом на шляху до раціонального вибору найбільш ефективних лікарських засобів при наданні медичної допомоги населенню.

Мета. Проаналізувати організаційно-методичні підходи до професійної підготовки лікарів та провізорів щодо фармакоекономічної оцінки лікарських засобів на етапі післядипломної освіти на циклах тематичного удосконалення.

Матеріали і методи. В роботі використані міжнародні та вітчизняні наукові джерела за темою, використано порівняльний аналіз впровадження у практику роботи закладів охорони здоров'я формулярної системи, принципів доказової фармації та стандартів лікування в Україні і світі.

Результати та їх обговорення. Підготовка фахівця в області охорони здоров'я як етап неперервної медичної і фармацевтичної освіти включає періоди додипломної підготовки і первинної спеціалізації (інтернатури) [1].

Професійна діяльність лікарів і провізорів повинна бути орієнтована на хворого з метою покращення якості його життя. Тому спеціаліст має володіти певним рівнем фармакоекономічних знань, деякими хіміко-фармацевтичними та медико-біологічними аспектами лікувального процесу на рівні амбулаторії, стаціонару чи іншого закладу охорони здоров'я.

Інтегрує знання з фармакоекономіки та фармацевтичної опіки доказова фармація. Слід зазначити, що лише при умові комплексної взаємодії провізора та лікаря можливий успіх в процесі фармакоterapiї, починаючи від моменту відпуску лікарського засобу з аптечної мережі до повного завершення терапевтичної дії препарату. Фармакоекономіка дає можливість оцінити ефективне використання ресурсів охорони здоров'я на фармакоterapiю з позиції поглибленого аналізу витрат і ефективності лікування того чи іншого захворювання новими лікарськими засобами [3].

Саме економічні критерії оцінки якості і ефективності медичної допомоги, лікарського забезпечення дозволяють раціонально використовувати лікарсь-

кі засоби для терапії захворювання, вдосконалювати лікувально-діагностичний процес [2]. Достовірною фармакоекономічна оцінка лікарських засобів, систематизація інформаційного забезпечення фармацевтичної опіки сприяють розвитку страхової системи охорони здоров'я країни та використовуються для стандартизації медичної допомоги та лікарського забезпечення [5].

Вагомою складовою процесу реформування охорони здоров'я є впровадження національної формулярної системи, яка базується на стандартах лікування та принципах доказової медицини. Функціонування формулярної системи забезпечується Центральним формулярним комітетом МОЗ України, регіональними формулярними комітетами департаментів (управлінь) охорони здоров'я ОДА, а також фармакотерапевтичними комісіями закладів охорони здоров'я всіх рівнів надання медичної допомоги. Формулярна система розширила потреби лікарів у достовірній оперативній інформації щодо лікарських засобів та підвищила їх компетентність і професійний рівень [4].

Співробітниками кафедри організації і економіки фармації Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика розроблені навчальний план та програма циклу тематичного удосконалення «Основи формулярної системи у закладах охорони здоров'я» (за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання). Тривалість циклу – 2 тижні (78 годин) або 1 місяць (156 год.).

Цикл розроблений з врахуванням основних вимог «Примірного положення про підвищення кваліфікації за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання у НМАПО імені П.Л.Шупика» та розрахований на керівників, їх заступників, завідувачів відділеннями, лікарів закладів охорони здоров'я, центрів і амбулаторій, членів фармакотерапевтичних комісій, провізорів. Мета проведення циклу: поглиблення теоретичних знань та удосконалення практичних навичок лікарів різних спеціальностей та провізорів з актуальних питань впровадження формулярної системи у практику роботи закладів охорони здоров'я.

Зміст програми охоплює весь обсяг необхідних теоретичних і практичних знань та навичок, необхідних як керівному складу, так і лікарям, для впровадження у практику їх роботи сучасних форм лікарського забезпечення в умовах функціонування основних принципів формулярної системи.

Для орієнтації у програмі та впорядкування інформації зміст поділено на 6 курсів з основної дисципліни за кодами 01-06. За додатковими дисциплінами до програми включено 2 години з питань імунопрофілактики.

Програма та навчальний план передбачає традиційні види занять: лекції, практичні заняття та семінари. Особлива увага на заняттях приділяється фармакоекономічним основам формулярної системи, а також порядку розгляду фармакотерапевтичних груп і окремих ЛЗ в контексті включення їх до Локального формуляра.

З метою використання технології дистанційного навчання план має заочну частину циклу – 48,7%, що включає лекції (25,6%) та семінарські заняття (30,8%). Переваги дистанційного навчання:

- спілкування в он-лайн режимі та заняття в off-line режимі;
- користування електронною поштою та відеозв'язком;
- опанування сучасних систем пошуку в Internet;
- спілкування в on-line режимі, чат.

МЕДИЧНА ОСВІТА

Всі практичні заняття (43,5%) проводяться за очною формою на базі кафедри організації і економіки фармації, в тому числі, заключний залік, вступна і заключна конференції та навчання за додатковими програмами.

Основними задачами циклу тематичного удосконалення за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання є:

- розширення можливостей доступу спеціалістів до якісної фахової освіти;
- збільшення кількості спеціалістів, які проходять післядипломну підготовку на циклах підвищення кваліфікації;

- зменшення фінансових витрат, що супроводжують післядипломне удосконалення;

- врахування в процесі навчання індивідуальних потреб слухачів;

- опанування слухачами навичок щодо використання основних принципів формулярної системи;

- підвищення ефективності підготовки завдяки застосуванню сучасних інформаційних і комунікаційних засобів.

Навчальний план та програма двотижневого циклу ТУ доповнені переліком практичних навичок (10 навичок) та питань до заключного заліку (25 питань) та екзаменаційними білетами для використання на місячному циклі (20 білетів), а також списком рекомендованих літературних джерел (17 джерел).

Даний цикл дасть можливість навчитись аналізувати статистичні дані про поширеність захворювань, результати моніторингу ефективності та безпеки ЛЗ, розробляти локальний формуляр ЛЗ закладів охорони здоров'я на основі Державного і регіонального формулярів, проводити ABC/VEN – аналіз використання ЛЗ, визначати раціональність закупівлі ЛЗ за бюджетні кошти та індикатори процесу ефективності впровадження формулярної системи у закладі охорони здоров'я.

Висновки. Отже, проведений аналіз літературних джерел з впровадження в медичну практику формулярної системи та розроблений навчальний план та програма підготовки спеціалістів циклу тематичного удосконалення «Основи формулярної системи у закладах охорони здоров'я» (за очно-заочною формою з елементами дистанційного навчання) в галузі фармації сприятимуть покращенню професійної підготовки лікарів та провізорів з позиції компетентнісного підходу за принципами соціокультурної відповідності і практичної орієнтованості з метою забезпечення доступності ЛЗ.

Література

1. Громовик Б.П., Горілик А.В. Неперервна фармацевтична освіта в Україні: науково-методичні аспекти управлінсько-економічної підготовки: монографія. – Львів: Видавництво «Растр-7», 2012. – 166с.

2. Заліська О.М. Основи фармакоекономіки / за ред. Б.Л.Парновського. – Львів: ВФ «Афіша», 2002. – 360 с.

3. Кабачна А.В. Проведення фармакотерапевтичними комісіями закладів охорони здоров'я аналізу використання бюджетних коштів на лікарське забезпечення: метод. рекомендації / А.В. Кабачна, Е.В. Шелкова, О.Г. Кабачний. – Х.: ХМАПО, 2014. – 25 с.

4. Создание фармакотерапевтических комитетов – путь к рациональному использованию ЛС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apteka.ua/article/magazine/410>.

5. Шелкова Е.В. Удосконалення методів оцінки результативності процесу впровадження формулярної системи на локальному рівні / Е.В. Шелкова, А.В. Кабачна, О.Г. Кабачний // Фармац. журн. – 2015. – № 4. – С. 3–8.

*Н.С.Пономаренко, А.В.Кабачная, Э.В.Шелкова, А.Ю.Бутко,
А.Г.Кабачный, Л.А.Бутко*

**Реализация профессионально-образовательной
функции формулярной системы в учебном процессе ка-
федры организации и экономики фармации
НМАПО имени П.Л.Шупика**

**Национальная медицинская академия последипломного образования
имени П.Л.Шупика, г. Киев,**

**Национальный медицинский университет имени А.А.Богомольца,
г. Киев,**

Центр профессиональной гармонизации «Реформа УЗ»

Вступление. Профессионально-образовательная функция формулярной системы в учебном процессе высших медицинских и фармацевтических учреждений додипломного и последипломного образования на предаттестационных циклах тематического усовершенствования, специализации в процессе подготовки врачей-интернов и провизоров-интернов дают возможность объективно влиять на практику фармакотерапии.

Цель. Проанализировать организационно-методические подходы к профессиональной подготовке врачей и провизоров относительно фармакоэкономической оценки лекарственных средств на этапе последипломного образования на циклах тематического усовершенствования

Материалы и методы. В процессе исследования использованы международные и отечественные научные источники по теме, использован сравнительный анализ внедрения в систему здравоохранения формулярной системы, принципов доказательной фармации и стандартов лечения в Украине и мире.

Результаты. Успех в процессе фармакотерапии возможен при условии комплексного взаимодействия провизора и врача. Внедрение национальной формулярной системы влияет на реформирование здравоохранения и базируется на принципах доказательной фармации. Цикл тематического усовершенствования «Основы формулярной системы в учреждениях здравоохранения» способствует улучшению теоретических знаний и усовершенствованию практических навыков врачей и провизоров по вопросам внедрения формулярной системы в практику системы здравоохранения.

Выводы. Проведенный анализ литературных источников по внедрению формулярной системы в Украине и мире свидетельствует об эффективности механизмов обеспечения доступности лекарственных средств, а также способствует улучшению профессиональной подготовки специалистов.

Ключевые слова: формулярная система, профессиональная подготовка, тематическое усовершенствование, дистанционное обучение, доказательная фармация, фармацевтическая опека.

*M. Ponomarenko, A. Kabachna, E. Shelkova, A. Butko,
O. Kabachnyi, L. Butko*

**Implementation of professional educational functions of the
formulary system in educational process at the department
of organization and economics of pharmacy of Shupyk
National Medical Academy of Postgraduate Education**

Shupyk National Medical Academy of postgraduate education,

Bogomolets National Medical University,

“Reforma ZOZ” Centre for Professional Harmonization

Introduction. The professional and educational function of the formulary system in the educational process in higher medical and pharmaceutical institutions for graduate and postgraduate education in the pre-certification thematic advanced courses, specialization in the training of medical interns and pharmacists-interns provides an opportunity to affect the practice of pharmacotherapy objectively.

Aim. To analyze the organizational and methodological approaches to training of doctors and pharmacists for pharmacoeconomic evaluations of medicines at the stage of postgraduate education on the thematic advanced courses.

Material and methods. The study used the international and domestic scientific sources on the subject, the comparative analysis of introducing the formulary system into work of health care institutions, the principles of evidence-based pharmacy and medical standards in Ukraine and in the world.

Results. The success in the pharmacotherapy is possible if provided the complex interaction between the pharmacist and the doctor. The introduction of the national formulary system affects the health reform is based on the principles of evidence-based medicine. The thematic advanced courses “Fundamentals of formulary system in health care institutions” with distance learning modules improve theoretical knowledge and practical skills of doctors and pharmacists on this topic. Conclusions. The analysis of literature on the implementation of formulary system in Ukraine and in the world shows that it is one of the most effective mechanisms to ensure availability of medicines and their rational use in Ukraine, and also contributes to the improvement of professional training.

Key words: formulary system, training, thematic improvement, e-learning, evidence-based pharmacy.

Відомості про авторів:

Пономаренко Микола Семенович – д.фарм.н., професор, завідувач кафедри організації і економіки фармації НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: м.Київ, вул. Дорогожичька, 9, тел.: (044)205-49-89.

Кабачна Алла Василівна - д.фарм.н., професор кафедри організації і економіки фармації НМАПО імені П.Л. Шупика.

Шелкова Елпона Володимирівна – асистент кафедри організації і економіки фармації НМАПО імені П.Л. Шупика.

Бутко Аліна Юрієвна – к.фарм.н., асистент кафедри фармакогнозії та ботаніки НМУ імені О.О.Богомольця.

Кабачний Олександр Геннадійович – к.фарм.н., директор з розвитку Центру професійної гармонізації «Реформа ЗОЗ».

Бутко Любов Анатоліївна – к.фарм.н., доцент кафедри організації і економіки фармації НМАПО імені П.Л. Шупика.